
Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2022:1

Psalmboken

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2022:14 om den nya psalmboken och 2022:53 om psalmen Fädernas kyrka.

I motion 2022:14 finns ett antal förslag om den fortsatta processen med framtagande av en ny psalmbok och att kyrkostyrelsen tillförsäkrar att en kommitté av präster och teologer finns tillgänglig att granska alla förslag till psalmer och sånger och göra urvalet utifrån hur de har förankring i Bibeln och den kristna tron. Utskottet noterar att processen med psalmboksrevisionen pågår och att förslagen i motionen skulle kunna inskränka och förhindra ett öppet och fritt arbete där många perspektiv behöver finnas med. Utskottet föreslår därför avslag på motionen.

I motion 2022:53 föreslås att kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att se till att Johan Alfred Eklunds psalm Fädernas kyrka ges plats i nästa psalmbok. I enlighet med tidigare kyrkomötesbeslut föreslår utskottet att motionen ska avslås och upprepar att det skulle innebära att föregripa kommande revision att redan nu besluta om vilka psalmer som ska ingå.

Till betänkandet finns fyra reservationer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2022:14, punkt 1,
2. avslå motion 2022:14, punkt 2,
3. avslå motion 2022:14, punkt 3,
4. avslå motion 2022:53.

Motionernas förslag

Motion 2022:14 av Ann-Karin Åström, Den nya psalmboken

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. i processen med framtagande av ny psalmbok ta stor hänsyn till kontinuitet, beprövad liturgi och det svenska språkets särställning,
2. tillse att alla kategorier av svenskkyrkliga liturgiska teman i nuvarande psalmbok bevaras och uppfylls även i den nya psalmboken,
3. tillförsäkra att en kommitté av präster och teologer finns tillgänglig att granska alla förslag till psalmer och sånger och göra urvalet utifrån hur de har förankring i Bibeln och den kristna tron, samt att de förslag som står i strid med Bibeln och den kristna tron helt ska utgå.

Motion 2022:53 av Axel W Karlsson, Psalmen Fädernas kyrka

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i arbetet med psalmboksrevisionen se till att Johan Alfred Eklund psalm Fädernas kyrka ges plats i nästa psalmbok.

Bakgrund**Psalmboksrevisionen**

Kyrkomötet beslutade 2016 att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att komma med förslag till revidering och utökning av Den svenska psalmboken, så att den fungerar tillsammans med den nya kyrkohandboken (KmSkr 2016:9). Vidare fick kyrkostyrelsen i uppdrag av 2018 års kyrkomöte att inhämta synpunkter från kyrkomötet på sitt förslag till direktiv, tidsplan och andra ramar för arbetet med revisionen innan det inleds (KmSkr 2018:4).

Kyrkostyrelsen har genomfört en förstudie. En central fråga under arbetet med den har varit psalmbokens identitet. Detta märks också i rapporten från förstudien som finns tillgänglig på www.svenskakyrkan.se/psalmboken. I förstudiens rapport lyfts också de kommunikativa aspekterna av revisionen, dels de kommunikativa insatser som genomförts under tidsperioden för förstudien, dels vad som behöver beaktas framgent i de kommunikativa processer som kommer att ingå i själva revisionsarbetet.

I skrivelsen Revision av psalmboken till 2021 års kyrkomöte redovisar kyrkostyrelsen sina överväganden inför det fortsatta arbetet (KsSkr 2021:6). Kyrkostyrelsens överväganden utgår från förstudien, där ekumeniska perspektiv, upphovsrättsfrågor och kommunikation har bearbetats. Dessa har tillsammans lett till att kyrkostyrelsen beslutat om två parallella spår: Nya psalmer samt revision av Den svenska psalmboken.

Kyrkostyrelsen konstaterar bland annat att psalmen fyller en viktig roll för många människor. Samtidigt utgör själva psalmboken en av Svenska kyrkans gudstjänstböcker. Som sådan ska psalmboken vara ett uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Det betyder att de trosuttryck som förmedlas i våra psalmer ska överensstämma med tron vi förkunnar och bekänner. Därför måste psalmboken aktualiseras för varje ny tid, i kontinuitet med kyrkan i alla tider. Den kristna gemenskapens trosuttryck kan därmed aldrig endast präglas av ”just nu”.

Kyrkostyrelsen framhåller vidare att de fromhetstraditioner som finns i Svenska kyrkan ska finnas representerade i den kommande revisionen. Reflektion kring psalmernas och psalmbokens identitet ska ske kontinuerligt utifrån ekumeniska perspektiv, så att psalmboken tydligt blir ett uttryck för Svenska kyrkan som del av den världsvida kyrkan.

Kyrkoordningen om kyrkans böcker och användningen av psalmboken

Enligt 10 kap. 2 § punkt 2 kyrkoordningen ska kyrkomötet fatta beslut om Svenska kyrkans böcker. I 18 kap. 1 § räknas Svenska kyrkans gudstjänstböcker upp: Bibeln, Den svenska kyrkohandboken, Den svenska psalmboken, Den svenska evangelieboken och En liten bönbok. Dessa ska som uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära antas av kyrkomötet. Bestämmelsen i kyrkoordningens 18 kap. 4 § innebär att psalmer i Den svenska psalmboken får bytas ut mot andra psalmer eller församlingssånger om den präst som leder gudstjänsten och den tjänstgörande kyrkomusikern är ense.

Den nya psalmboken

I fråga om motion 2022:14 behandlades en snarlik motion under förra mandatperioden, se betänkande G 2021:1. Gudstjänstutskottet ansåg då motionen besvarad i och med det arbete som redan utförts inom ramen för revision av psalmboken genom förstudien (KsSkr 2021:6).

Psalmen Fädernas kyrka

Psalmen Fädernas kyrka och dess plats i psalmboken har behandlats vid ett flertal tillfällen av kyrkomötet: 2003 (motion 2003:57, G 2003:4, Ln 2003:11y), 2016 (motion 2016:78, G 2016:7) samt 2017 (motion 2017:152, G 2017:5). Gudstjänstutskottet har vid samtliga tillfällen föreslagit att motionen skulle avslås. Vid behandlingen av motionen om psalmen har gudstjänstutskottet 2016 och 2017 betonat att Svenska kyrkan är del av den världsvida kyrkan och att nationsgränser inte är bärande för kyrkans identitet. Gudstjänstutskottet behandlade 2021 en motion om att kyrkomötet skulle uttala som sin särskilda mening att psalmen Fädernas kyrka åter borde förekomma i Den svenska psalmboken. Utskottet föreslog avslag i enlighet med tidigare kyrkomötesbeslut med tillägget att det skulle innebära att binda upp kommande revision att redan nu besluta om vilka psalmer som ska ingå (G 2021:1). Kyrkomötet har beslutat enligt utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:14 och 2022:53.

Utskottet vill tydliggöra att processen med psalmboksrevisionen pågår och att förslagen i motion 2022:14 skulle kunna inskränka och förhindra ett öppet och fritt arbete där många perspektiv behöver finnas med. Kyrkomötet har redan tidigare betonat en process som inkluderar externa experter samt att psalmbokens roll som kulturbärare i kyrka och samhälle tydligt tas till vara.

Utskottet föreslår avslag när det gäller motion 2022:53 i enlighet med tidigare kyrkomötesbeslut och tillägger att det skulle innebära att föregripa kommande revision att redan nu besluta om vilka psalmer som ska ingå. Psalmen Fädernas kyrka ingår sedan 1986 inte i psalmboken för Svenska kyrkan. Dess innehåll är teologiskt tveksamt då den har ett patriarkalt och nationalistiskt anslag.

Uppsala den 6 oktober 2022

På gudstjänstutskottets vägnar

Roger Olsson, ordförande

Ann-Katrin Bosbach, sekreterare

Beslutande: Roger Olsson, ordförande, Fredrik Eriksson, Fredrik Stiernstedt, Anna Rapakko, Lisa Tegby, Anders Roos, Manilla Nordanstig, Torvald Johansson, Anders Åkerlund, Anna Lindgren, Sven Milltoft, Anna-Karin Åström, Ann-Charlotte Miller, Kristina Hyse och Fredrik Sidenvall.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Hilde Klasson, Lars G Linder, Mattias Lundberg, Knapp Anna Eriksson, Johan Garde, Agne Arnesson, Jerker Schmidt, Mia Möller, Åsa Öckerman och Helén Lindbäck.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig till förmån för punkt 1 i motion 2022:14. Yrkandet i punkt 1 är ett betydelsefullt medskick till det pågående arbetet på en ny psalmbok med bäring på vikten av kontinuitet.

Fredrik Sidenvall

Reservation 2

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till kyrkomötesbeslut i punkt 1–3 angående motion 2022:14 och föreslår istället att kyrkomötet beslutar bifalla motionen.

Anna-Karin Åström

Reservation 3

Reservation angående motion 2022:53: Psalmen Fädernas kyrka har i sin form från 1937 års psalmbok fått ett fortsatt bruk trots att den av flera skäl inte togs med i 1986 års psalmbok. I den mångfald som Svenska kyrkan rymmer menar jag, oavsett vad jag personligen tycker om psalmen, försvarar denna psalm en plats. Vid institutioner och organisationer är denna psalm ett band till Svenska kyrkan och dess tradition. I en tid då samling och samhörighet är av synnerlig betydelse yrkar jag i på att psalmbokskommittén får ett särskilt uppdrag att ta med Fädernas kyrka i sitt fortsatta arbete.

Fredrik Sidenvall

Reservation 4

Jag motsätter mig utskottets förslag angående motion 2022:53 och föreslår istället att kyrkomötet beslutar att bifalla motionen.

Anna-Karin Åström